Nummer < *automatisch* >

Directie < *automatisch* >

Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de Raadsvergadering van 2 juli 2026

Portefeuille
Kunst en Cultuur

Agendapunt
< *automatisch* >

Datum besluit
College van B en W 26 mei 2026

Onderwerp
Vaststellen van het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026

De gemeenteraad van Amsterdam besluit

Het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 (bijlage 1) vast te stellen.

Wettelijke grondslag

Artikel 108 jo artikel 147, tweede lid, van de Gemeentewet

Bestuurlijke achtergrond

Motie 839 – Inclusieve Openbare Ruimte (2 juli 2020) verzocht het college plannen te maken om de openbare ruimte inclusiever te maken. In het Kunstenplan 2025-2028 is aangekondigd dat bij nieuwe kunstwerken het uitgangspunt van de inclusieve openbare ruimte richtinggevend zal zijn. In de bestuurlijke reactie op 'Route naar Herstel' heeft uw college op basis van één van de aanbevelingen in het rapport toegezegd zich te zullen verhouden tot het KNAW-rapport 'Wankele sokkels' (over de omgang met omstreden beelden).

Onderbouwing besluit

Het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 ligt ter vaststelling voor. Het beleidskader is bijgevoegd als bijlage 1. De kern van het beleidskader is als volgt:

Actualisatie beleid kunst in de openbare ruimte
Amsterdam staat bekend om haar rijkdom aan kunst en cultuur. Ook in de openbare ruimte. Onze stad kent op dit moment een grote collectie kunst en herdenkings-monumenten in de openbare ruimte: in de stad zijn meer dan 1.750 kunstwerken te zien.

Het zijn werken die een deel van de Amsterdamse geschiedenis representeren en waarin diverse Amsterdammers zich (kunnen) herkennen. Maar er zijn ook kanten van onze geschiedenis en hedendaagse verhalen die nog altijd onderbelicht zijn, of nog niet worden verteld. In het canvas dat de openbare ruimte biedt, herkennen uiteenlopende groepen Amsterdammers zich nog niet (genoeg) terug, of leeft het gevoel dat de gemeenschap waar zij toe behoren (nog) niet gezien wordt.

In reactie hierop is in de afgelopen jaren een brede maatschappelijke beweging in de stad ontstaan die staat voor meer (h)erkenning en representatie in de openbare ruimte van Amsterdam – van straatnamen tot standbeelden. In de lijn van het cultuurbeleid presenteren we daarom een actualisatie van het beleid voor kunst in de openbare ruimte uit 2018. We reflecteren hierbij ook op zowel de motie Inclusieve Openbare Ruimte, aangenomen door de gemeenteraad, en het advies '*Practice what you preach! De*

openbare ruimte, kunst en inclusie' van het Stadscuratorium Amsterdam (SCA).

In het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 wordt ingezet op de volgende punten:

Uitgangspunt: We nemen een bijdrage aan de meerstemmigheid en representatie van de verscheidenheid aan inwoners in onze stad als uitgangspunt voor de eigen opdrachtverlening als gemeente. Uitgangspunt is het realiseren van een complete, leefbare en inclusieve stad waarin iedereen zich moet kunnen terug herkennen en zich thuis voelt. Daarom geven we bij de toevoeging van nieuwe kunst in de openbare ruimte voorrang aan de verhalen van tot nu toe onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen. Het advies van het SCA om hierbij te kijken naar onder andere migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en vrouwen nemen we over.

We blijven ons zich inzetten op het realiseren van nieuwe kunstwerken als toevoeging aan de inrichting van de openbare ruimte, ook in de ontwikkelgebieden. We gaan ook door met de percentageregeling voor kunst in de openbare ruimte. De inhoudelijke uitgangspunten van dit beleidskader dienen hierbij als leidraad.

We zetten in op de volgende acties:

Nulmeting: Om tot een beter beeld te komen over de mate van representatie van de genoemde gemeenschappen in de kunst, zal het college in 2026-2027 een onderzoek doen naar de mate van representatie in de huidige collectie kunst in de openbare ruimte (een zogeheten *nulmeting*). Ook zal het college in de komende jaren monitoren welke toegevoegde kunstwerken de genoemde gemeenschappen representeren en hierover rapporteren.

Participatief programma: In het najaar van 2026 starten we met een participatief programma in de stad – geïnspireerd door het door het SCA aangedragen model van het Monument Lab in Philadelphia (Verenigde Staten) – om te komen tot een verdieping van de te vertellen verhalen voor nieuwe kunstwerken en gedenktekens in de openbare ruimte van Amsterdam. De uitkomsten van dit programma zullen werken als een creatieve dataset, dienen als een routekaart en mogelijk ook als basis dienen voor (tijdelijke) kunstwerken of -uitingen.

Dialoog: We zetten extra in op een dialoog met de inwoners van onze stad om te komen tot keuzes en draagvlak voor specifieke thema's. Participatie is en blijft – conform de huidige regelgeving – een onderdeel van de totstandkoming en realisatie van kunstwerken en monumenten in de openbare ruimte. Meerstemmigheid krijgt niet alleen een plek in de te kiezen thematiek voor een kunstwerk. Om representatie te kunnen borgen is het van belang te kijken naar het volledige proces, van initiatief tot uitvoering.

Pilot: Om bij te dragen aan een meer diverse en meerstemmige opdrachtenpraktijk zetten we actief in op de instroom van nieuwe bemiddelaars en kunstenaars met een diverse achtergrond. We starten daarom in het najaar van 2026 een pilot om bij te dragen aan meer representatie in de opdrachtenpraktijk. Deze pilot zal nieuwe generaties bemiddelaars en kunstenaars ruimte bieden om ervaring op te doen, om zo toegang te krijgen tot de wereld van opdrachtgeverschap in de openbare ruimte en bij te dragen aan meer representatie in de opdrachtenpraktijk.

Richtlijnen: Om goed gehoor te geven aan de veelvuldige verzoeken om

herdenkingsmonumenten, maar ook afgewogen keuzes te kunnen maken in het geval van beperkt beschikbare ruimte en budget, presenteren we nieuwe richtlijnen voor herdenkingsmonumenten. De richtlijnen moeten ook meer duidelijkheid geven over het draagvlak voor een nieuw initiatief in de samenleving.

Omgang omstreden beelden: In de afgelopen periode zijn sommige bestaande kunstwerken en herdenkingsmonumenten in de openbare ruimte (en aan gebouwen) ter discussie gesteld. Hoe we met ter discussie staande beelden omgaan, is cruciaal bij het komen tot een inclusieve openbare ruimte. Daarom wordt in deze actualisatie van het beleid aangegeven hoe Amsterdam in de toekomst met omstreden beelden om zal gaan. Hierbij verhouden we ons tot het rapport '*Wankele sokkels. Omstreden monumenten in de openbare ruimte*' uit 2023 van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Hiermee geven we ook uitvoering aan één van de door uw college overgenomen aanbevelingen uit het rapport 'Route naar Herstel'. In het geval van omstreden beelden of herdenkingsmonumenten committeren we ons aan een nieuw handelingsperspectief op basis van het KNAW-rapport. De lijn uit de eerdere bestuurlijke verklaring van 2020 – *context bieden* – is voortaan één van mogelijkheden om met omstreden beelden en monumenten om te gaan. Dit wordt uitgebreid met *reclassificatie, verplaatsen en conceptuele vernieuwing.*

Advies stadsdelen en stadsgebied Weesp
Het college heeft op 18 februari 2026 advies over de conceptversie van het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 gevraagd aan de dagelijks besturen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp. Dit is gebeurd op basis van de taken en bevoegdheden van de stadsdelen op het gebied van kunst in de openbare ruimte, zoals door de gemeenteraad vastgesteld met de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022. De adviezen zijn samengevat in de Nota van Beantwoording en voorzien van een reactie van het college. De Nota van Beantwoording is ter kennisname bijgevoegd als bijlage 2.

De conceptversie van het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 is ook aan een aantal betrokken partijen voor advies verstrekt: de deelnemers aan de sessie over kunst in de openbare ruimte op 25 november 2025, het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK), het Stadscuratorium Amsterdam (SCA) en de directie Verkeer en Openbare Ruimte (V&OR). De binnengekomen adviezen zijn samengevat en voorzien van een reactie van het college. Dit document is ter kennisname bijgevoegd als bijlage 3.

De wijzigingen als gevolg van de adviezen van de stadsdelen en het stadsgebied Weesp, zoals voorgesteld in de Nota van Beantwoording en de wijzigingen als gevolg van de adviezen van andere partijen zijn verwerkt in het Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 zoals het nu ter vaststelling voorligt (bijlage 1).

Participatie

Op 25 november 2025 is een sessie geweest van de wethouder kunst en cultuur met deelnemers uit de wereld van kunst in de openbare ruimte, opdrachtverlening en diversiteit. Deze sessie heeft input geleverd voor het concept-beleid.
Na vaststelling van het concept-beleid in het college hebben de stadsdelen en het stadsgebied Weesp advies gegeven. Hun adviezen en de reactie van het college hierop zijn verwerkt in de Nota van Beantwoording.
De deelnemers aan de sessie van 25 november 2025, het AFK en het Stadscuratorium is de gelegenheid geboden een reactie op het Concept-Beleidskader te geven. Ook de

directie V&OR heeft advies gegeven. Hun adviezen en de reactie van het college zijn opgenomen in bijlagen bij deze voordracht.

Financiële onderbouwing

Financiële onderbouwing: Voor uitvoering van de nulmeting kan gebruik worden gemaakt van budget dat in het Kunstenplan 2025-2028 beschikbaar is voor Kunst in de Openbare Ruimte (€ 50.000 per jaar). Nieuwe kunstwerken kunnen worden gefinancierd uit budgetten afkomstig van de Percentageregeling Kunst in de Openbare Ruimte en het budget voor kunst in de openbare ruimte bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Investeringsvoorstel

Tabel: Basisgegevens investering

Investeringssom	€
Rentepercentage	%
Afschrijvingstermijn (jaar)	
Kapitaallasten	€
Aanvang kapitaallasten	
MIP nummer	

Tabel: Financiële consequenties van de beslispunten

BATEN						
	Product	I/S	Jaar T	Jaar T+1	Jaar T+2	Jaar T+3
<naam>	<nr.>	<I/S>	€ 0.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
<naam>	<nr.>	<I/S>	€ 0.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
<naam>	<nr.>	<I/S>	€ 0.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Totaal			€ 0.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00

LASTEN						
	Product	I/S	Jaar T	Jaar T+1	Jaar T+2	Jaar T+3
Nulmeting KOR Kunstenplan 2025-2028	3.2	I	€ 20.000	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
<naam>	<nr.>	<I/S>	€ 0.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
<naam>	<nr.>	<I/S>	€ 0.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Totaal			€ 0.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00

I=Incidenteel
S=Structureel

Consequenties gedekt? Ja

Overige toelichting: De lasten voor de nulmeting voor maximaal € 20.000 worden volledig gedekt door het budget dat voor Kunst in de Openbare Ruimte beschikbaar is in het Kunstenplan 2025-2028.

Conclusie: De lasten zijn volledig gedekt.

Geheimhouding
N.v.t.

Welke stukken treft u aan?

Registratienr.	Naam
< *automatisch* >	*Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026*
< *automatisch* >	*Nota van Beantwoording Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026*
	Overige adviezen Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Directie EZC, Kunst en Cultuur, Onno van den Muysenberg, 06 – 20814676, o.van.den.muysenberg@amsterdam.nl

---

Classificatiegegevens

1	Classificatie	Openbaar
2	Wie legt geheimhouding op?	
3	Gaat het stuk geheim door naar de commissie en/of raad?	
4	Einddatum	-
5	Uiterlijke einddatum	
6	Grondslag	
7	Motivatie	